

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно Доклад на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Междинна оценка на програмата „Коперник“ (2014 — 2020 г.)

[COM(2017) 617 final]

(2018/C 237/04)

Докладчик: **Mindaugas MACIULEVIČIUS**

Консултация	Европейска комисия, 18.1.2018 г.
Правно основание	член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Компетентна секция	„Единен пазар, производство и потребление“
Приемане от секцията	9.3.2018 г.
Приемане на пленарна сесия	14.3.2018 г.
Пленарна сесия №	533
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	178/0/2

1. Заключение и препоръки

1.1 Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) приветства постигнатите досега резултати от програмата „Коперник“, посочени от Комисията. Много точни спътници вече са в действие и ежедневно изпращат глобални висококачествени данни от наблюдението на Земята.

1.2 ЕИСК подчертава, че при оценяване на постиженията на програмата „Коперник“ освен икономическите аспекти следва да бъдат разгледани социалните и екологичните аспекти. ЕС се е ангажирал с цели за устойчиво развитие и той е един от световните лидери в борбата срещу изменението на климата с неговия ясен и много амбициозен ангажимент към COP21, а програмата „Коперник“ е най-важната система от гледна точка на предоставянето на ясни показатели и инструменти за измерване на изпълнението и постиженията не само на равнището на ЕС, но и в световен мащаб.

1.3 „Коперник“ е в центъра на работата по основните въпроси на изменението на климата, продоволствената сигурност, общественото здравеопазване, управлението на бедствия, трафика на хора, морската безопасност и др. ЕС е лидер в областта на наблюдението и предоставянето на точни данни относно изменението на климата, емисиите на различни газове, състоянието на земеделските и горските земи и морската обстановка. Без тези данни би било невъзможно научната общност да разбере тези проблеми и да предложи начини за успешно справяне с изменението на климата, устойчивото производство на храни и т.н.

1.4 Сред европейските граждани няма истинско чувство за ангажираност или гордост от програмата „Коперник“. Европейските граждани не знаят за „Коперник“ и ползите от нея, както и често не са запознати с европейските космически програми като цяло. Програмата и нейните дейности би трябвало да са по-видими за средствата за масово осведомяване и отворени за гражданското общество и активните граждани. ЕИСК счита за крайно необходимо участието на гражданското общество в определянето на пространствени стратегии и програми.

1.5 Възможният форум Коперник би трябвало да бъде отворен за представители на предприятията, потребителите и организациите на гражданското общество. Необходимо е „да се отвори клубът“ за обществото и да се създаде истинска **Европейска космическа общност**. ЕИСК заявява своя интерес и готовност да играе активна роля пряко и с представителите в него национални организации, които представляват огромен потенциал за попълване на „липсващите връзки“, установени в проекта на Комитета „Костос и общество“.

1.6 Ефективността на програмата „Коперник“ не трябва да се оценява само по отношение на икономическото изпълнение. Най-голямата ѝ стойност идва от нейните екологични и социални аспекти. Тя е инструмент, който е задължителен за борбата срещу изменението на климата, устойчивото изхранване на световното население, спасяването на живот в морето и т.н. Тя е услуга, която не може да бъде купена от трети страни заради въпроси на националната сигурност и липсата понастоящем на услуги с подобно качество другаде. Това е нашият отговор на тези световни предизвикателства и нашата готовност като зряло глобално общество да се справим с тях.

1.7 От най-голяма важност за успешното използване на данните от програмата „Коперник“ е участието на МСП и микропредприятията, стартиращите предприятия и независимите изследователи. От този сектор идват нови идеи и нови области на използване. От съществено значение е да се насърчава разработването на различни инициативи и инструменти за крайните ползватели, които създават добавена стойност. Програмата „Хоризонт 2020“ изигра и следва да продължи да играе важна роля. От най-голяма важност е достъпът до финансиране чрез Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ).

1.8 ЕИСК призовава за по-амбициозно насърчаване на съвместимостта и съгласуваността по отношение на „Коперник“ и на осведомеността за нея и използването на нейните инструменти за целите на обществените услуги от страна на различни генерални дирекции на европейско равнище и от националните и регионалните органи на равнището на държава членка. Данните от „Коперник“ следва да се установят като независим и национален стандарт на европейско равнище. Евростат следва да участва повече в измерването на напредъка и ползите, предоставяни от „Коперник“.

1.9 Местните малки агенции на национална основа биха могли да са добро решение за разпространяване на данните и на „Коперник“ като инструмент на национално равнище на управление. Създаването на общности на ползвателите на местно равнище с участието на МСП, микропредприятия, стартиращи предприятия и независими изследователи, заедно с регионални правителства, представители на гражданското общество, образователни институции и независими и публични консултантски служби, части от обществото, които пряко работят с „Коперник“, като например земеделски и горски стопани и защитници на околната среда, би могло да спомогне още повече да се увеличи използването на данните от „Коперник“ и да се подобри функционирането ѝ, приспособено към националните особености.

1.10 Образованието във връзка с „Коперник“ е от най-голямо значение. ЕИСК приветства специално предназначенияте магистърски програми за подпомагане на някои европейски студенти, които учат за магистърска степен във връзка с програма „Коперник“. ЕИСК призовава за специална, по-амбициозна програма, включваща цялата съответна техническа подкрепа за създаването на специални катедри по „Коперник“ във всички съответни европейски университети, училища за професионално обучение и доставчици на консултантски услуги. Потенциалното използване на „Коперник“ следва да се въведе като отделна тема във всички свързани учебни области, в т.ч. науката за селското стопанство и горите, инженерството, морските науки и такива за околната среда и т.н. Трябва да се вземат предвид потребностите от обучение на съществуващите специалисти, включително крайните ползватели; в този случай биха могли да се предоставят специални програми от национални независими и публични консултантски служби.

1.11 Скоро ще бъде осигурено наличието на бърз и прост достъп до данните чрез предстоящото стартиране на услуги за достъп до данни и информация (DIAS) за програма „Коперник“. Това ще отстрани някои критични въпроси, които се появиха по отношение на времето, необходимо за сваляне на данни от „Коперник“. ЕИСК призовава също така да се ускори хармонизирането и пълната наличност на in situ данни, регулирани от националното законодателство. Предпоставки за пълния успех на програмата „Коперник“ са стандартизацията и оперативната съвместимост.

1.12 Обучението на квалифицирани инженери и техници, създаването на нови работни места и нови професионални умения, свързани с разработването на приложенията, са приоритетен ангажимент на ЕС за устойчива и полезна в социално отношение икономика.

1.13 С оглед на важните резултати и тяхното качество ЕИСК изразява надежда, че ще се даде приоритет на европейските ракети носители. Успешните изстрелвания, точността при изпълнението на програмите и спазването на сроковете, както и гъвкавостта на използването с новите „Ариана-6“ и „Вега С“, следва да възнаградят европейските високи постижения с дългосрочни договори. ЕИСК не споделя протекционистичните политики, но същевременно счита, че европейската промишленост трябва да бъде защитена срещу нелоялните практики чрез принципа на реципрочност.

1.14 Специално внимание следва да се обърне на разпространението на информация за възможностите, които се откриват за селското, горското и рибното стопанство, чрез целеви програми за повишаване на осведомеността и информиране, насочени към операторите в сектора. Икономите на енергия, торове и пестициди могат значително да увеличат и подобрят селскостопанското производство и опазването на водите. Според ЕИСК програмата за глобален мониторинг на околната среда и сигурността (ГМОСС) за Африка, която вече постигна отлични резултати, следва да се укрепи и разпространи и в други развиващи се райони.

1.15 ЕИСК приветства модела на управление, възприет за програмата „Коперник“, по-специално създаването на форума на ползвателите, който следва да е отворен за представители на операторите, изследователите и гражданското общество. В следващия регламент за „Коперник“ би трябвало да се потвърди настоящия модел на разделение на отговорността по умения, като се разграничава техническата отговорност за космическия компонент, възложена на Европейската космическа агенция (ЕКА), от отговорността за услугите, възложена на „упълномощените субекти“.

1.16 Успоредно с подобряването на достъпа и качеството на данните е необходимо да се увеличи пълното разпространение на широколентовите услуги в Европа, особено в селските и периферните райони, които често се пренебрегват от частните оператори. Ефективното изпълнение на стратегията за цифровия единен пазар е от основно значение за максимално увеличаване на възможностите, предлагани от програма „Коперник“. ЕИСК изцяло подкрепя тази инициатива на Европейската комисия и настоятелно призовава Парламента и Съвета да ускорят преговорите за окончателно одобрение на мерките, които все още са предмет на обсъждане.

1.17 Приоритет са защитата на данните от зачестилите атаки и рисковете за космическата инфраструктура, породени от отпадъците. ЕИСК препоръчва да се засилят мерките за сигурност и да се ускорят програмите, имащи за цел почистването на отпадъците и спътниците, които вече не са действащи ⁽¹⁾. Европейската комисия следва да увеличи усилията си за постигане на основно международно споразумение.

1.18 ЕИСК настоява за по-голямо участие на финансовата система и инвеститорите в космически дейности, които могат да включват широката общественост чрез емитиране на специални „космически облигации“. Особено внимание следва да се обърне на финансирането за малки и средни предприятия и стартиращи предприятия за създаването на услуги и иновативни приложения. Последните споразумения относно смекчаването на глобалното затопляне откриват възможността за нови икономически дейности, свързани с наблюдение на емисиите.

1.19 ЕИСК също така препоръчва запазване и евентуално увеличаване на финансирането за програмата „Коперник“, която не само генерира растеж и развитие, но също така гарантира автономност и независимост на Европа при управлението на нейната територия и нейната собствена сигурност, насърчава иновациите, научноизследователската дейност и устойчивото развитие.

2. Съобщението на Комисията

2.1 Като цяло космическият компонент на програмата за периода април 2014 г. — април 2017 г. беше в съответствие с прогнозите, с изключение на забавяне от около 10 месеца в изстрелването на „Sentinel 2B“ поради проблеми, които възникнаха с руската ракета носител „Рокот“. С цел свеждане до минимум на закъсненията „Sentinel 2B“ беше изведен в орбита с ракетата носител „Вега“, разработена от ASI (Италианската космическа агенция) в сътрудничество с ЕКА.

2.2 Данните, изпратени от петте спътника в орбита към март 2017 г., достигнаха общо 12 ТВ дневно, като далеч надминаха очакванията, което се отнася и за регистрираните ползватели на уебсайта за безплатно разпространение на данни, броят на които се е увеличил до 85 000 спрямо очакваните 50 000 ⁽²⁾.

2.3 На 13 октомври 2017 г. беше успешно изстрелян „Sentinel 5P“, чиято цел е ежедневното доставяне на данни относно състава на атмосферата, наблюдение на парниковите газове, озоновия слой, серния диоксид и формалдехида, както и на вулканичната пепел и въглеродния моноксид.

2.4 От самото начало „Коперник“ извлича полза от сътрудничество с други „допринасящи мисии“, които са от решаващо значение за данните с изключително висока резолюция, които „Коперник“ не може да гарантира. Тези мисии позволиха стартиране на проекта преди изстрелването на първия спътник „Sentinel“. В допълнение на данните от „паралелни“ мисии се използват и сравняват данни от наземни датчици и датчици, намиращи се на борда на плавателни съдове и летателни апарати. Всеобщо признатата точност на данните на „Коперник“ се дължи именно на валидирането на данни, които са насрещно проверени с данните, записани от in situ датчици.

2.5 От самото начало „Коперник“ е планирана като ориентирана към ползвателите услуга, основана на техните нужди. Този подход, успоредно с отвореното и безплатно използване на данни, лежи в основата на нарастващия ѝ успех сред ползвателите на услуги и операторите.

2.6 Управлението на „Коперник“ се осъществява въз основа на компетентности.

2.6.1 Координацията и изпълнението на космическия компонент са делегирани на Европейската космическа агенция (ЕКА) и отчасти на Европейската организация за разработване на метеорологични спътници (EUMETSAT).

2.6.2 Услугите са делегирани на Съвместния изследователски център (JRC), Европейската агенция за околна среда (ЕАОС), Европейския център за средносрочна прогноза за времето (ECMWF), Mercator Ocean, Европейската агенция за гранична и брегова охрана (FRONTEx), Европейската агенция по морска безопасност (ЕАМБ) и Сателитния център на Европейския съюз. Съгласуваността на „Коперник“ със стандартите на програмата за геопространствени данни INSPIRE гарантира ефективно използване на всички налични ресурси за данни.

⁽¹⁾ ОВ С 327, 12.11.2013 г., стр. 38.

⁽²⁾ На 17 януари 2018 г. регистрираните ползватели бяха 118 000.

2.7 Комисията оценява положително постигнатите до момента резултати, спазването на бюджетните разчети, нарастването на търсенето от ползвателите и сътрудничеството с институциите и органите, които допринасят за управлението на услугите.

2.8 Комитетът „Коперник“, съставен от представители на държавите членки, и форумът на ползвателите си сътрудничат с Комисията при цялостното управление на програмата.

2.9 Бяха постигнати забележителни резултати в областта на комуникацията и разпространението на информацията за възможностите, предлагани от „Коперник“, със специални програми, като например поддръжници на „Коперник“ и академия „Коперник“, които са натоварени с организирането на дейности по повишаване на осведомеността и които действат като местни бюра за помощ.

2.10 Комисията обедини сили с ЕКА за организирането на „Copernicus Masters“ — ежегоден конкурс за стимулиране на иновациите. Програмата за стартиращи предприятия по „Коперник“ включва също и програмата „Copernicus Accelerator“, която осигурява наставничество за стартиращи предприятия, предстоящите хакатони по „Коперник“ (с 40 хакатони за срок от две години) и програмата за инкубатори по „Коперник“, осигуряваща финансова подкрепа за 60 стартиращи предприятия за срок от три години.

2.11 Бъдещите приоритети на Комисията са:

- отключване на икономическия потенциал на „Коперник“ чрез превръщане на данните в иновативни продукти и услуги;
- гарантиране на бъдещата стабилност на програмата и безплатен, пълен и свободен достъп до данни;
- изпълнение в пълна степен на космическата стратегия за Европа с цел да се отговори на предизвикателствата, свързани с изменението на климата и устойчивото развитие, и да се наблюдават емисиите на CO₂ и други парникови газове, земеползването и горското стопанство, както и промените в Арктика;
- засилване на сигурността, която „Коперник“ може да гарантира, чрез граничния контрол и морското наблюдение.

3. Общи бележки

3.1 ЕИСК приветства постигнатите досега резултати от програмата „Коперник“, посочени от Комисията. ЕИСК непрестанно е подкрепял европейската космическа политика като цяло и по-специално двете основни програми „Галилео“ и „Коперник“: предишните му становища по въпроса ⁽³⁾ са широко отразени в съобщението на Комисията.

3.2 ЕИСК счита, че основните цели на програмата са постигнати, а в някои области — надминати.

3.3 Количеството и качеството на събираните ежедневно от спътниците данни прави „Коперник“ един от водещите в световен мащаб доставчици на данни, осигуряващ независимостта на Европейския съюз при наблюдението на своята територия и същевременно предоставящ на други части от света точни и безплатни данни. Неочакваният ѝ успех създаде някои затруднения при управлението на потока от данни. ЕИСК препоръчва отворените публични центрове бързо и ефективно да бъдат укрепени и да се отговори на призива за високоскоростно сваляне на метаданни.

3.4 Предстоящото стартиране на системата DIAS би трябвало да осигури лесен достъп и, в съчетание със системата за достъп до референтните данни на „Коперник“ (CORDA), да предоставя на ползвателите видимо подобряване на количеството и качеството на наличните данни. Самите данни също следва да бъдат оценявани по отношение на фактора облачност, тъй като голяма част от съществуващите данни не могат да бъдат успешно използвани поради облачната покривка. Това значително ще намали разходите за функциониране и амортизационните отчисления на DIAS съоръженията.

3.5 ЕИСК подчертава, че при оценяване на постиженията на програмата „Коперник“ освен икономическите аспекти следва да бъдат разгледани социалните и екологичните аспекти. ЕС се е ангажирал с цели за устойчиво развитие и той е един от световните лидери в борбата срещу изменението на климата с неговия ясен и много амбициозен ангажимент към COP21, а програмата „Коперник“ е най-важната система от гледна точка на предоставянето на ясни показатели и инструменти за измерване на изпълнението и постиженията не само на равнището на ЕС, но и в световен мащаб.

⁽³⁾ Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за създаване на инфраструктура за пространствена информация в Европейската общност (Inspire) (ОВ С 221, 8.9.2005 г., стр. 33); Програма за наблюдение на Земята (ГМОСС) (ОВ С 339, 14.12.2010 г., стр. 14); Космическият компонент на ГМОСС (ОВ С 44, 11.2.2011 г., стр. 153); Европейската програма за мониторинг на Земята (ГМОСС) (ОВ С 299, 4.10.2012 г., стр. 72); Програмата „Коперник“, (ОВ С 67, 6.3.2014 г., стр. 88); Космическа стратегия за Европа (ОВ С 209, 30.6.2017 г., стр. 15).

3.6 Въпреки похвалните инициативи на Комисията и делегираните обслужващи агенции няма подходяща, координирана публична комуникационна политика за ползите, произтичащи от предоставяната от „Коперник“ информация. „Стотици милиони европейски граждани не знаят за ползите от космическото пространство.“ ЕИСК неведнъж е призовавал за създаване на основен портал за космоса, посветен на европейските космически политики като цяло. Това следва да е първата стъпка към създаването на Европейска космическа общност, като се преповтори положителният опит на Европейската общност за въглища и стомана и нейният модел на управление, които доведоха до създаването на Европейската общност.

3.7 Един от приоритетите на европейската космическа стратегия е да се стимулират работата и устойчивият растеж. Като имат достъп до опита и знанията за пазара на икономическите оператори, иновативните стартиращи предприятия и експертите по обработка на данни и създаване на нови приложения могат да допринесат за бързото развитие в използването на ежедневно генерираните данни, с огромен потенциал за положителни икономически, екологични и социални последици.

3.8 Управлението на програма „Коперник“ е положително, с ясни отговорности, дадени на Комисията и участващите агенции. В следващия регламент за програма „Коперник“ би трябвало да се запази този добър баланс, като отговорността за координиране на космическия компонент продължи да се възлага на ЕКА, а за управлението на услугите — на „упълномощените субекти“.

3.9 Развитието на космическите услуги е от съществено значение за развитието на цифровите услуги за физическите лица и предприятията. Услугите, предоставяни от „Коперник“, имат и много ежедневни практически приложения: например, земеделските стопанства в Австрия са увеличили своите добиви с 26 % благодарение на сателитното наблюдение на техните ниви; в Нидерландия същата система рязко е намалила разходите за сондиране, транспорт и логистика на въглеводороди, а няколко европейски града са подобрили точността на измерванията на замърсяването на въздуха с 60 % при същевременно намаляване на разходите ⁽⁴⁾.

3.10 ЕИСК призовава за ускоряване на разгръщането на широколентови услуги в цяла Европа, особено в селските и периферните райони, както е одобрено в стратегията за цифровия единен пазар.

3.11 ЕИСК призовава Комисията да поеме особено силен ангажимент за разпространение на умения и за нови работни места. Създаването на курсове за професионално обучение би трябвало да се подпомага от европейски програми. Разпространението на прецизно земеделие ще генерира по-добри добиви чрез икономии на вода, торове и пестициди. Четвъртата революция в селското стопанство ще има голяма полза от възможността за използване на данни от наблюдението на земята и съчетаването им с данни за установяване на географското местоположение и други технологии, които в момента вече са на разположение. Ще бъдат създадени нови професии, като например териториален анализатор, киберагроном и програмист на приложения, чиято цел е смекчаване на последиците от изменението на климата.

3.12 Основен проблем за бързото развитие на възможностите, предоставяни от европейските космически програми, е въпросът с финансирането, особено за МСП и стартиращите предприятия.

3.13 Друг основен проблем е свързан с киберсигурността, неприкосновеността на личния живот и сигурността на космическата инфраструктура. Ежедневието все повече зависи от приложенията на данни, идващи от космоса. ЕИСК препоръчва да се засилят мерките за сигурност и да се ускорят програмите, имащи за цел почистването на отпадъците и спътниците, които вече не са действащи ⁽⁵⁾. За да осигури сигурността на инфраструктурата, ЕС би трябвало да насърчава подписването на основно международно споразумение.

3.14 „Да се отвори клубът“ би трябвало да бъде новият обединяващ призив към публичните органи и частния сектор, за да се направи по-ефективно участието на гражданското общество. Разпокъсаността на информацията между различни обществени и частни оператори възпира по-специално МСП да участват сериозно в разработването на възможни употреби за системата.

3.15 ЕИСК приветства заключенията на Европейския съвет от 1 декември 2017 г., които в голяма степен съответстват на отдавна изтъкваните позиции от Комитета: участието на частните заинтересовани страни и ангажимент за пълна информация, дългосрочна визия с достатъчно финансови ресурси, развитие и подкрепа за иновативни предприятия, по-голяма независимост за Съюза и неговото лидерство в областта на космическите политики, което понастоящем е оспорвано от традиционни и появяващи се конкуренти, ориентиран към ползвателите подход, под невоенен контрол и управление на „Коперник“, и продължаването на една безплатна, отворена и достъпна система.

⁽⁴⁾ Социално-икономическо въздействие на програма „Коперник“ в ЕС по сектори.

⁽⁵⁾ ОВ С 327, 12.11.2013 г., стр. 38.

3.16 В неотдавнашно проучване Комисията оценява произтичащите от програма „Коперник“ ползи в периода 2017 — 2035 г. на между 67 и 131 милиарда евро. Продължаването на програмата след 2021 г. ще генерира печалби с коефициент между 11 и 21 и ще допринесе за създаването на 4 000 висококвалифицирани работни места годишно.

3.17 ЕИСК подчертава значението на програмата ГМОСС за Африка и успеха на неотдавнашните споразумения за сътрудничество между ЕС и Комисията на Африканския съюз. Трансферът на много полезни базирани на „Коперник“ данни и технологии за управление на земята, идентифицирането и поддържането на водни ресурси, както и подобряването на селскостопанските добиви следва да бъдат ключова характеристика на нарастващия ангажимент на ЕС към Африка и развиващите се държави.

4. Конкретни бележки

4.1 ЕИСК потвърждава своята готовност да вземе участие в подкрепата и разпространението на инициативи за информиране на гражданското общество за социално-икономическия потенциал и ползите, които създава системата „Коперник“, както е направено с проекта „Космос и общество“, който Комитетът възнамерява да продължи да изпълнява. Обединяването на органите, агенциите, публичните и частните предприятия за доставка на услуги и гражданското общество е от основно значение за забележителния успех, който се очаква за приложенията, произтичащи от стратегически проекти като „Галилео“ и преди всичко „Коперник“.

4.2 ЕИСК споделя безпокойството на Комисията по отношение на слабото участие на „некосмическите“ ползватели — аспект, който изисква много по-голямо внимание, отколкото е отделено досега. Положителният опит на Европейската агенция за ГНСС (GSA) би могъл да се повтори за „Коперник“, като се натовари един-единствен орган с отговорността за информацията и възможностите, предоставяни от различните услуги на „Коперник“. Една нова агенция би могла да бъде решение.

4.3 ЕИСК счита, че един от най-големите успехи на „Коперник“ се основава на нейния произход като ориентирана към ползвателите програма и особено високо оценява нейния приобщаващ модел на управление. За първи път в стратегическа програма на Съюза общността на ползвателите участва заедно с държавите членки в стратегическия избор посредством форума на ползвателите. ЕИСК препоръчва частни ползватели, избрани от техните европейски асоциации, също да бъдат включени постоянно във форума заедно с лицата, определени от държавите членки. Комитетът заявява своята готовност да участва във форума. Форумите на ползвателите на национално равнище също следва да бъдат отворени за възможно най-широко участие на гражданското общество.

4.4 Един от проблемите, които трябва да бъдат решени бързо, е стандартизацията и оперативната съвместимост на *in situ* данните. Тези проблеми произтичат от различните приложения на директивата относно INSPIRE⁽⁶⁾ и несъгласуваното законодателство на национално равнище. ЕИСК препоръчва Комисията и държавите членки да се ангажират с бързо осигуряване на съществено хармонизиране на езиците и процедурите за пълното, ефективно и безплатно използване на данните.

4.5 ЕИСК счита, че участието на частните инвеститори, европейската и международната финансова система и инвестиционните фондове е от съществено значение. Създаването на „космически облигации“, обезпечени с гаранции, които биха могли да бъдат предоставяни от европейски банкови институции като ЕИБ или от международни институции като Международната банка за възстановяване и развитие (МБВР) за различни космически проекти, в т.ч. проекти в развиващите се страни, би могло да бъде добро решение.

4.6 ЕИСК счита, че би трябвало да се прилага принципът на реципрочност с трети държави, особено по отношение на използването на ракети носители. Предпочитание следва да се дава на европейските ракети носители, които укрепват предлагането с предстоящото стартиране на ракетите носители „Ариана-6“ и „Вега С“ — резултат от европейско сътрудничество. Те са гъвкави носители, които завършват серията от налични варианти. „Ариана-5“, в действие от 1996 г., с рекордните 82 успешни изстрелвания, ще бъде в експлоатация до 2023 г. и беше избрана като носител на телескопа „Джеймс Уеб“ — наследник на „Хъбъл“. Международният пазар е изключително конкурентен и някои предприятия в конкурентни държави с протекционистични политики предлагат дъмпингови цени, за да получат поръчки през следващите години.

4.7 Освен икономическите и социалните дейности, ЕИСК счита за изключително важен приноса за борбата срещу трафика на хора, спасяването на мигранти в крайна опасност и осигуряването на сигурността по границите на ЕС с ефективни мерки за борба с тероризма, произхождащ по-специално от раздираните от войни региони на Близкия Изток. Сигурността и защитата на територията отговарят на нарастващото търсене от страна на европейските граждани.

Брюксел, 14 март 2018 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Georges DASSIS

⁽⁶⁾ Директива относно INSPIRE.